

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

03 Απριλίου 2017

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **02/05/2017**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Σταθερότητα στο οικονομικό κλίμα σε ΕΕ και Ευρωζώνη**

Τον Μάρτιο, ο δείκτης οικονομικού κλίματος ήταν ουσιαστικά αμετάβλητος στην ΕΕ (+0,2), στις 109,1 μονάδες, αλλά και την Ευρωζώνη (-0,1), στις 107,9 μονάδες¹. Αναλυτικότερα:

Στην **Ευρωζώνη**, η σταθεροποίηση του οικονομικού κλίματος είναι αποτέλεσμα της οριακής μείωσης του σχετικού δείκτη στη **Βιομηχανία** (-0,1) στις **Κατασκευές** (-0,2) και περισσότερο τις **Υπηρεσίες** (-1,2), πτωτικές τάσεις οι οποίες αντισταθμίζονται κυρίως από την βελτίωση της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης** (+1,2) αφού το **Λιανικό Εμπόριο** (+1,8) παραμένει αμετάβλητο. Σε επίπεδο χωρών, μεταξύ των πέντε μεγαλύτερων οικονομιών της Ευρωζώνης το οικονομικό κλίμα βελτιώθηκε στην Γερμανία (+0,9), παρέμεινε εν πολλοίς αμετάβλητο στην Ιταλία (-0,1) και την Ολλανδία (-0,3) ενώ επιδεινώθηκε στην Γαλλία (-1,0) και την Ισπανία (-1,8).

Η οριακή καλύτερευση των προσδοκιών σε επίπεδο **ΕΕ** προέρχεται από τη βελτίωση του κλίματος στο Ηνωμένο Βασίλειο (+0,8), την οποία και ενίσχυσε η βελτίωση του σχετικού δείκτη στην Πολωνία (+0,3). Σε τομεακό επίπεδο, οι προσδοκίες σε σχέση με την Ευρωζώνη διαφοροποιούνται στις Κατασκευές και το Λιανικό εμπόριο, καθώς στην ΕΕ σημειώθηκε μικρή βελτίωση των προσδοκιών. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +1,8 και +1,2 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής επιδεινώθηκαν στην ΕΕ ενώ οριακά βελτιώθηκαν στην Ευρωζώνη, ενώ αντίθετως οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης δεν μεταβάλλονται, όπως αντίστοιχα και οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +11,6 και +12,7 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους αλλά και για την τρέχουσα ζήτηση επιδεινώθηκαν σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση βελτιώθηκαν οριακά στην ΕΕ και κινήθηκαν πτωτικά στην Ευρωζώνη.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +4 μονάδες στην ΕΕ και τις +1,8 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα χάνουν έδαφος τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν μικρή αποκλιμάκωση και στις δύο ζώνες, με τις τάσεις στις προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες να είναι θετικές, κυρίως στην ΕΕ.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις -6,8 και -9,9 μονάδες αντίστοιχα, σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών βελτιώθηκαν στην Ευρωζώνη και περισσότερο στην ΕΕ, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση υπήρξε βελτίωση στην ΕΕ σε αντίθεση με την Ευρωζώνη.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -4,2 και -5,0 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους επιδεινώθηκαν στην ΕΕ όπως επίσης και στην Ευρωζώνη, ενώ οι αντίστοιχες

¹ Λόγω αναθεώρησης των αποτελεσμάτων του οικονομικού κλίματος στη Γαλλία σε σχέση με τον Ιανουάριο, πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο μια μικρή προς τα πάνω (+0,1) αναθεώρηση του Δείκτη Οικονομικού Κλίματος τον Ιανουάριο στην ΕΕ, στις 108,6 μονάδες.

για την οικονομική κατάσταση της χώρας βελτιώθηκαν σε αμφότερες τις ζώνες. Η πρόθεση αποταμίευσης βελτιώθηκε οριακά και στις δύο ζώνες, ενώ στις προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας σημειώθηκε σημαντική βελτίωση σε ΕΕ και Ευρωζώνη.

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη οικονομικού κλίματος) ενισχύθηκε αισθητά τον Μάρτιο στην ΕΕ (+25,6 από +23,8 μον.) και αντίστοιχα στην Ευρωζώνη (+23,8 από +20,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται και στις δύο ζώνες, με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης να επιδεινώνονται σε αμφότερες τις ζώνες και τις προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο να βελτιώνονται σημαντικά.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

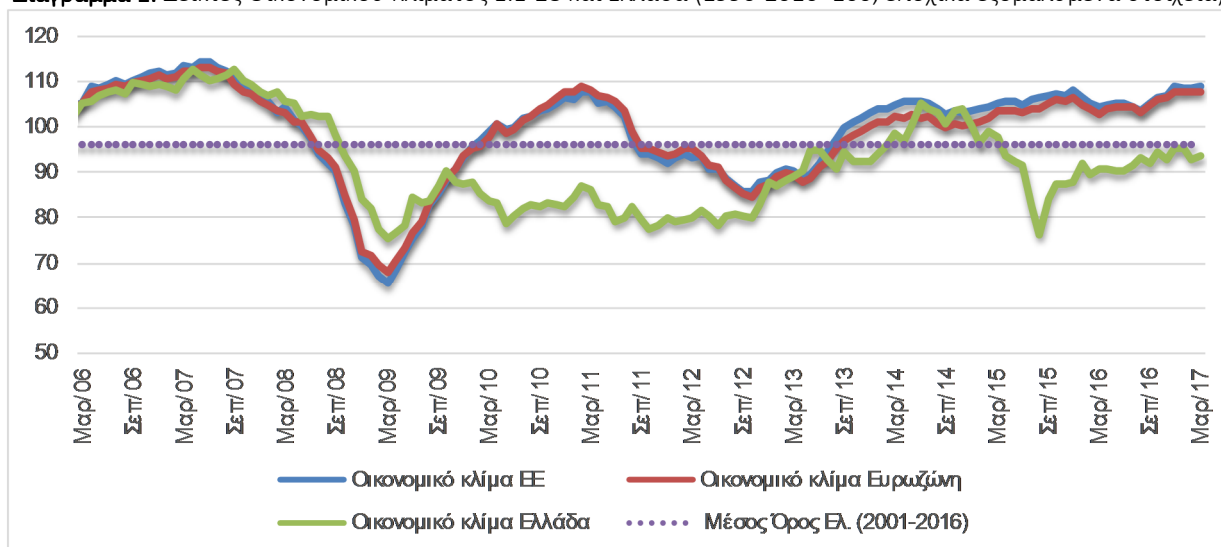
Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος										
	Min	Max	2001-2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016				
ΕΕ-28	67,2 Μαρ-09	114,1 Ιουν-07	99,3	100,8	89,8	94,9	104,4	106,0	105,6				
Ευρωζώνη	70,0 Μαρ-09	113,5 Ιαν-01	98,7	102,1	89,9	93,2	101,3	104,1	104,7				
Ελλάδα	74,4 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	95,9	81,6	80,9	91,6	100,5	89,7	91,8				
Περιοχή	2016												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
ΕΕ-28	106,6	105,2	104,5	105,0	105,5	105,5	104,6	103,7	105,4	106,8	107,2	109,0	
Ευρωζώνη	105,0	103,9	102,9	103,9	104,5	104,3	104,4	103,4	104,8	106,3	106,5	107,8	
Ελλάδα	92,0	89,4	90,5	90,7	90,1	90,2	91,4	93,0	91,8	94,3	92,9	95,1	
Περιοχή	2017												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
ΕΕ-28	108,6	108,9	109,1										
Ευρωζώνη	107,9	108,0	107,9										
Ελλάδα	95,1	92,9	93,4										

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

² Οι ακραίες τιμές αναφέρονται στην περίοδο 2001-2015, σε όλους τους πίνακες

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

ΕΛΛΑΔΑ: Βελτίωση οικονομικού κλίματος, λόγω μικρότερης απαισιοδοξίας στις επιχειρήσεις, υποχώρηση όμως της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Βελτιώνεται οριακά ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Μάρτιο φθάνοντας στις 93,4 μονάδες έναντι 92,9 μονάδων τον Φεβρουάριο. Το επίπεδο αυτό είναι χαμηλότερο από το επίπεδο του Ιανουαρίου (95,1), είναι ελαφρώς όμως υψηλότερο από ό,τι τον ίδιο μήνα πέρυσι (90,5 μονάδες). Στους επιχειρηματικούς τομείς, με εξαίρεση το Λιανικό εμπόριο, σημειώνεται μικρή άμβλυνση της απαισιοδοξίας, κυρίως λόγω καλύτερων **προβλέψεων για την πορεία των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών**. Αντίθετα, νέα κάμψη σημειώνεται στην καταναλωτική εμπιστοσύνη. **Συνολικά η αβεβαιότητα που δημιουργεί η εκκρεμότητα της αξιολόγησης του προγράμματος και η αναβολή πιθανών θετικών επιδράσεων που μπορούν να επέλθουν όταν ολοκληρωθεί η αξιολόγηση κυρίως στις συνθήκες ρευστότητας, επηρεάζει το οικονομικό περιβάλλον. Η φθίνουσα τάση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης αντανακλά λογικά τις αυξανόμενες πιέσεις στο φορολογικό, ασφαλιστικό και εργασιακό πεδίο.** Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητες, ενώ το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνει διόγκωσή τους. Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση δεν μεταβλήθηκαν ουσιαστικά.
- στις **Υπηρεσίες**, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων και την τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης αμβλύνονται, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση παραμένουν οριακά θετικές.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αποδυναμώνονται, σε αντίθεση με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, ενώ οι εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων παρέμεινε ενισχυμένος.
- στις **Κατασκευές**, οι δυσμενείς προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων περιορίστηκαν, ενώ οι αρνητικές προβλέψεις απασχόλησης επιδεινώθηκαν περαιτέρω.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, ο σχετικός δείκτης υποχώρησε κυρίως λόγω των αισθητά δυσμενέστερων προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάστασή τους και για την οικονομική κατάσταση της χώρας. Οι προβλέψεις για την ανεργία επίσης βελτιώθηκαν, αλλά οριακά, ενώ η πρόθεση για αποταμίευση κατέγραψε νέο ιστορικά χαμηλό.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Μικρή βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών, αισιόδοξες προβλέψεις για την παραγωγή

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία ενισχύθηκε και τον Μάρτιο, φθάνοντας στις 93,7 (από 91,8) μονάδες, οριακά χαμηλότερα έναντι της αντίστοιχης περυσινής του επίδοσης (94,8 μονάδες). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες και οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση δεν μεταβάλλονται ουσιαστικά, ενώ το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα αποκλιμακώνεται.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης παραμένει στα ίδια επίπεδα τον Μάρτιο, στις -26 μονάδες, με το 31% των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και μόλις το 5% να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο ενισχύεται, στις +25 μονάδες, με το 35% των επιχειρήσεων να προβλέπει άνοδο της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 9% να αναμένει μείωσή της.

γ) Ως προς τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό θετικό ισοζύγιο περιορίζεται κατά 6 μονάδες, στις +13, με το 21% (από 25%) των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 8% να δηλώνει εκ νέου το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες *εξαγωγικής δραστηριότητας* καταγράφονται μικτές τάσεις τον Μάρτιο: οι **θετικές εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** χάνουν 5 μονάδες (+4 μον. το ισοζύγιο), ενώ αντίθετα οι **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** βελτιώνονται (+28 από +23 μον. ο δείκτης). Τέλος, το ισοζύγιο στις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** περιορίζεται κατά 3 μονάδες (στις -6 μον.).

ε) Ενισχύονται οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** τον Μάρτιο (+32 από +24 μον. το σχετικό ισοζύγιο), με το 40% (από 37%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο πωλήσεων το προσεχές διάστημα και ένα 9% (από 13%) μείωσή τους. Από την άλλη πλευρά, στις εκτιμήσεις για τις **τρέχουσες πωλήσεις**, ο οριακά θετικός δείκτης ισοσκελίζεται.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** αυξάνονται ελαφρά στους 4,5 (από 3,7) μήνες, ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** κινείται στο 69%.

ζ) Ο δείκτης στις **προβλέψεις για την απασχόληση** αυξάνεται οριακά στις +7 μονάδες (από +5), με το ποσοστό των επιχειρήσεων το οποίο προβλέπει άνοδο απασχόλησης στο προσεχές τρίμηνο να φθάνει το 13% (από 12%), έναντι ενός 6% (από 8%) που αναμένει μείωση.

η) Οι **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** μεταβάλλονται αρνητικά (από τις +4 μον. στη -1 μον.), με το 81% (από 78%) των επιχειρήσεων να προβλέπει σταθερότητα τιμών το επόμενο τρίμηνο και το 9% (από 13%) μείωσή τους.

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι κυρίαρχες τάσεις είναι ανοδικές. Αναλυτικά:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** τον Μάρτιο παραμένει στα ίδια επίπεδα, στις 94,9 μονάδες. Το ισοζύγιο παραγγελιών και εγχώριας ζήτησης μειώνεται ελαφρά στις -17 (από -15) μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την παραγωγή, ο σχετικός δείκτης περιορίζεται

επίσης, στις +26 (από +29) μονάδες, με το ισοζύγιο των αποθεμάτων να αποκλιμακώνεται στις +14 (από +19) μονάδες. Οι τάσεις στις εξαγωγικές μεταβλητές είναι καθοδικές, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο κερδίζει 2 μονάδες και διαμορφώνεται στις +12. Οι προβλέψεις για τις τιμές μεταβάλλονται αρνητικά (στις -7 από τις -13 μον. το ισοζύγιο), με το 85% (από 79%) των επιχειρήσεων να αναμένει σταθερότητα.

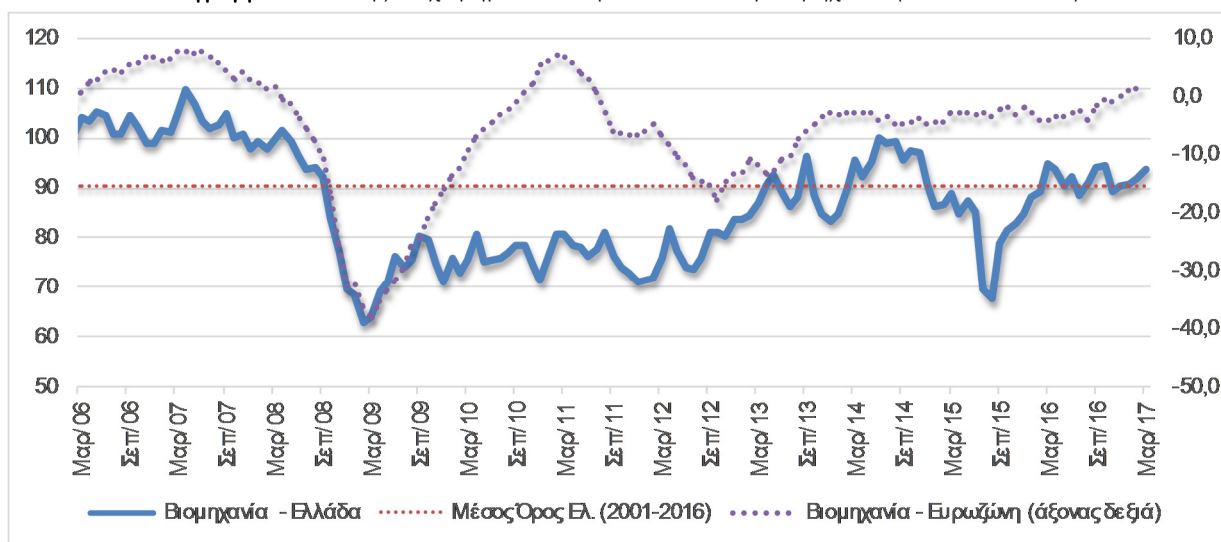
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος							
Βιομηχανία (1996-2006=100)		Min	Max		2001-2016	2012	2013	2014	2015	2016		
		62,8 Φεβ-09	109,5 Απρ-07		90,4	77,2	87,8	94,6	81,9	91,2		
2016												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
87,9	89,2	94,8	93,7	90,1	92,0	88,3	90,9	94,0	94,2	89,2	90,1	
2017												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
90,5	91,8	93,7										

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά** βελτιώνεται σημαντικά τον Μάρτιο, φθάνοντας στις 89,4 (από 80,9) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για την παραγωγή βελτιώνεται στις +11 (από -6) μονάδες, ενώ και ο δείκτης των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση κερδίζει ήπια έδαφος (στις -33 από τις -35) μονάδες. Το ισοζύγιο εκτιμήσεων των αποθεμάτων υποχωρεί τον Μάρτιο στις +6 (από +13) μονάδες, ενώ στους δείκτες για τις εξαγωγικές προοπτικές οι τάσεις είναι μικτές. Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της απασχόλησης, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο χάνει 5 μονάδες και διαμορφώνεται στις -7, ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης παραμένει σχεδόν στα ίδια επίπεδα, στις +11 μονάδες, με το 31% (από 18%) των ερωτηθέντων να προβλέπει άνοδο και το 19% (από 8%) μείωση τιμών.

Ελαφρώς ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, φθάνοντας στις 93,5 (από 91,2) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής αυξάνεται κατά 4 μονάδες, στις +29, ενώ ο δείκτης εκτιμήσεων για το ύψος

των αποθεμάτων διαμορφώνεται στις +14 (από +17) μονάδες. Το αρνητικό ισοζύγιο των -34 μονάδων στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση κερδίζει οριακά έδαφος, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι τάσεις στους εξαγωγικούς δείκτες είναι κυρίως ανοδικές, με το δείκτη πρόβλεψης της βραχυπρόθεσμης απασχόλησης να βελτιώνεται στις +6 (από -1) μονάδες. Οι πληθωριστικές προσδοκίες για τις τιμές εξομαλύνονται ελαφρά (+11 από +14 μον. ο δείκτης), με τη συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων να αναμένει σταθερότητα (87% από 77%).

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Βελτίωση προσδοκιών σε Δημόσια έργα και Ιδιωτικές κατασκευές

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές, μετά την πτώση Φεβρουαρίου, ανακάμπτει και διαμορφώνεται στις 51,8 (από 46,2) μονάδες, σε επίπεδο πάντως κατώτερο σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή του επίδοση (65,8 μον.). **Σε κλαδικό επίπεδο, η τάση είναι ανοδική τόσο στα Δημόσια Έργα, όσο και στις Ιδιωτικές Κατασκευές, ενώ οι δυσμενείς προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων εξομαλύνονται σχετικά, όπως συμβαίνει και με τις αρνητικές προβλέψεις απασχόλησης.** Αναλυτικά, ο δείκτης των -64 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων βελτιώνεται στις -52 μονάδες, με το 59% (από 68%) όμως των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο και μόλις το 7% (από 4%) να δηλώνει το αντίθετο. Από την άλλη πλευρά, οι προβλέψεις για την απασχόληση παραμένουν εξαιρετικά δυσμενείς, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -50 (από -48) μονάδες και το 56% (από 60%) των ερωτηθέντων να προβλέπει μείωση των θέσεων εργασίας στον τομέα. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων αμβλύνεται, κινούμενος στις -26 (από -29) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διαμορφώνονται στους 7,5 (από 8,5) μήνες. Στο πεδίο των τιμών, η πτωτική πορεία συνεχίζεται με το σχετικό ισοζύγιο των -28 μονάδων να κινείται στις -31 μονάδες, ενώ τέλος το 8% (από 3%) των επιχειρήσεων αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 29% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση, το 48% την ανεπαρκή χρηματοδότηση, το 6% τις καιρικές συνθήκες και ένα 10% τους υπόλοιπους συγκυριακούς παράγοντες ως βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** βελτιώνεται τον Μάρτιο και διαμορφώνεται στις 77,3 (από 74) μονάδες, χαμηλότερα σε σχέση με το περυσινό του επίπεδο (94,9 μονάδες). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών ανακάμπτουν, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -17 (από -35) μονάδες, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου υποχωρούν (-19 από -13 μον. ο δείκτης). Σε ό,τι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων χάνουν οριακά έδαφος, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις +24 (από +26) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διαμορφώνονται στους 5,9 (από 5,5). Στις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες διευρύνονται οριακά, με το ισοζύγιο να κινείται στις -19 (από -17) μονάδες, ενώ τέλος, τριπλασιάζεται στο 18% το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 42% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης, το 26% τη χαμηλή ζήτηση και ένα 11% τους λοιπούς παράγοντες ως βασικότερα λειτουργικά εμπόδια.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** ενισχύεται τον Μάρτιο στις 34,3 (από 30,4) μονάδες τον Φεβρουάριο, παραμένοντας πολύ χαμηλότερα έναντι της αντίστοιχης περυσινής τιμής του (51,8 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο

εξαιρετικά χαμηλός δείκτης των -78 μονάδων κερδίζει 6 μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σχετική σταθερότητα στο χαμηλό σχετικό ισοζύγιο (στις -65 μον.). Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 70% αναμένει εκ νέου μείωση των θέσεων εργασίας και το 5% αύξηση. Στις υπόλοιπες μεταβλητές, ο δείκτης για τις εκτιμήσεις στις τρέχουσες εργασίες των επιχειρήσεων δεν μεταβάλλεται από τις -55 μονάδες, ενώ στις τιμές, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο διευρύνεται στις -38 (από -33) μονάδες. Τέλος, σχεδόν καμία επιχείρηση δε δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία (1-2%), όταν το 30% αναφέρει την ελλιπή ζήτηση, το 51% τη χαμηλή χρηματοδότηση και το 9% την τρέχουσα οικονομική κατάσταση ως τα κυριότερα εμπόδια λειτουργίας του.

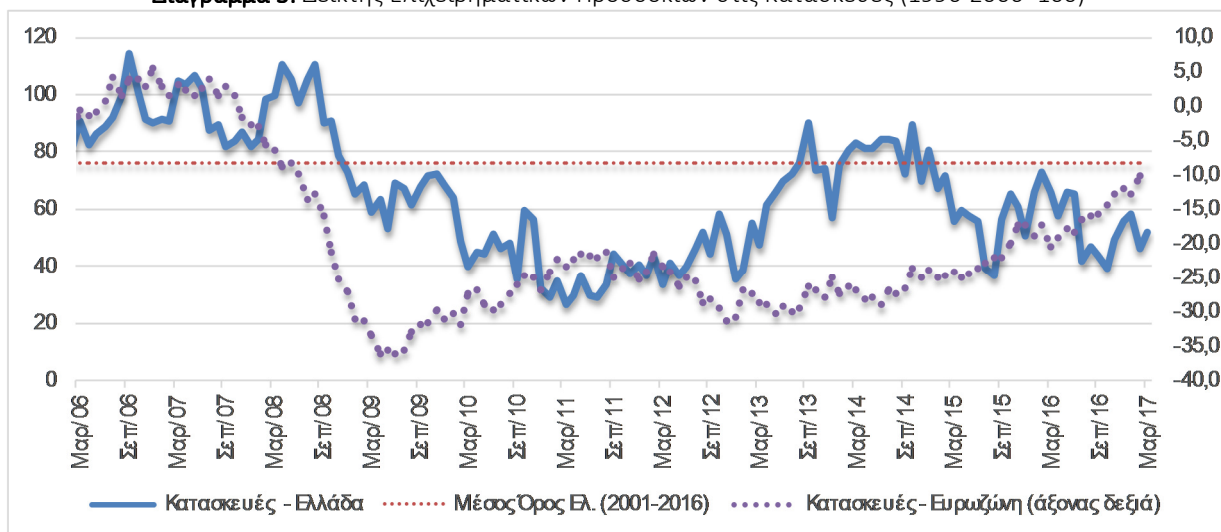
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2016	2012	2013	2014	2015	2016				
Κατασκευές (1996-2006=100)	26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03	75,9	43,2	65,0	80,4	56,4	55,7				
2016												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
65,6	72,7	65,8	57,5	65,7	65,4	41,5	46,6	43,8	39,2	49,4	55,6	
2017												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
58,1	46,2	51,8										

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Αμετάβλητες οι επιχειρηματικές προσδοκίες, μειωμένες οι τρέχουσες πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** παραμένει τον Μάρτιο περίπου στα ίδια επίπεδα, στις 89,6 (από 90,1) μονάδες, χαμηλότερα πάντως σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (94,4 μον.). Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, **οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αποδυναμώνονται, αντίθετα με τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους που ενισχύονται, ενώ οι εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων**

παραμένουν στα ίδια επίπεδα. Αναλυτικά, οι θετικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους περιορίζονται, με το σχετικό δείκτη να λαμβάνει οριακά αρνητικό πρόσημο (-1 από +4 μον.) και το 37% (από 45%) των επιχειρήσεων να δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι όμως του 39% (από 41%) που αναφέρει το αντίθετο. Ο δείκτης των αποθεμάτων παραμένει ενισχυμένος, υποδηλώνοντας διόγκωσή τους (στις +8 μον.), ενώ οι προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο κερδίζουν μικρό έδαφος (στις +5 από +1 μον. το ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές καταγράφεται μικρή βελτίωση στο αρνητικό πάντως δείκτη (-7 από -10 μον.), ενώ ενισχύονται οι θετικές προοπτικές για την απασχόληση, καθώς το σχετικό ισοζύγιο διπλασιάζεται στις +17 μονάδες. Τέλος, ως προς τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των τιμών, ο δείκτης των +7 μονάδων περιορίζεται στις +4 μονάδες, με το 85% (από 77%) να αναμένει σταθερότητα.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** υποχωρεί τον Μάρτιο στις 102,3 (από 110,8) μονάδες, σε υψηλότερα πάντως επίπεδα από τα αντίστοιχα περσινά (στις 108,8 μον.). Οι αισιόδοξες εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αποδυναμώνονται σημαντικά, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις +42 (από +61) μονάδες. Οι θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου εξασθενούν περαιτέρω (στις +30 από +39 μον. ο δείκτης), ενώ στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης ενισχύεται ελαφρώς (στις +7 από +5 μον.). Στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές, σημειώνεται άνοδος στο σχετικό δείκτη (στις +36 από +23 μον.), ενώ οι αισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου εντείνονται (+34 από +18 μον. ο δείκτης). Τέλος, σε επίπεδο τιμών ο σχετικός δείκτης κινείται σε ελαφρώς υψηλότερα επίπεδα (+12 από +9 μον.).

Εκ νέου πτώση καταγράφει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, κινούμενος στις 65,6 (από 77,7) μονάδες, χαμηλότερα σε σχέση με τα αντίστοιχα περσινά επίπεδα (89 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, κλιμακώνονται έντονα οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις (στις -44 από -28 μον. ο δείκτης), ενώ εξαιρετικά απαισιόδοξες παραμένουν και οι προβλέψεις για τις βραχυπρόθεσμες πωλήσεις (στις -44 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα καταγράφεται άνοδος του σχετικού δείκτη στις +13 (από -8) μονάδες, ενώ οι αρνητικές προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο περιορίζονται ελαφρά (στις -25 από -31 μον. το ισοζύγιο). Στις προσδοκίες για την απασχόληση, ο δείκτης μπορεί να βελτιώνεται στις -8 (από -20) μονάδες, αλλά παραμένει αρνητικός, ενώ τέλος, στις τιμές, η πτωτική τάση εξομαλύνεται σημαντικά (στις -6 από -44 μον. ο δείκτης).

Ανάκαμψη σημειώνουν οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 74,3 (από 67,4) μονάδες, στα ίδια επίπεδα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (74,7 μον.). Το αρνητικό ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις αμβλύνεται στις -31 (από -45) μονάδες, ενώ οι περιορίζονται ελαφρώς οι αρνητικές προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (-30 από -37 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των αποθεμάτων κινείται πτωτικά (-8 από -6 μον.), ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το σχετικό ισοζύγιο περιορίζεται στις -42 (από -31) μονάδες. Παρά τη βελτίωση, απαισιοδοξία επικρατεί στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, (-30 από -45 μον. ο δείκτης), με το 35% (από 52%) των επιχειρήσεων να προβλέπει μείωση. Τέλος, στις τιμές, ο αρνητικός δείκτης των -26 μονάδων αμβλύνεται στις -17 μονάδες.

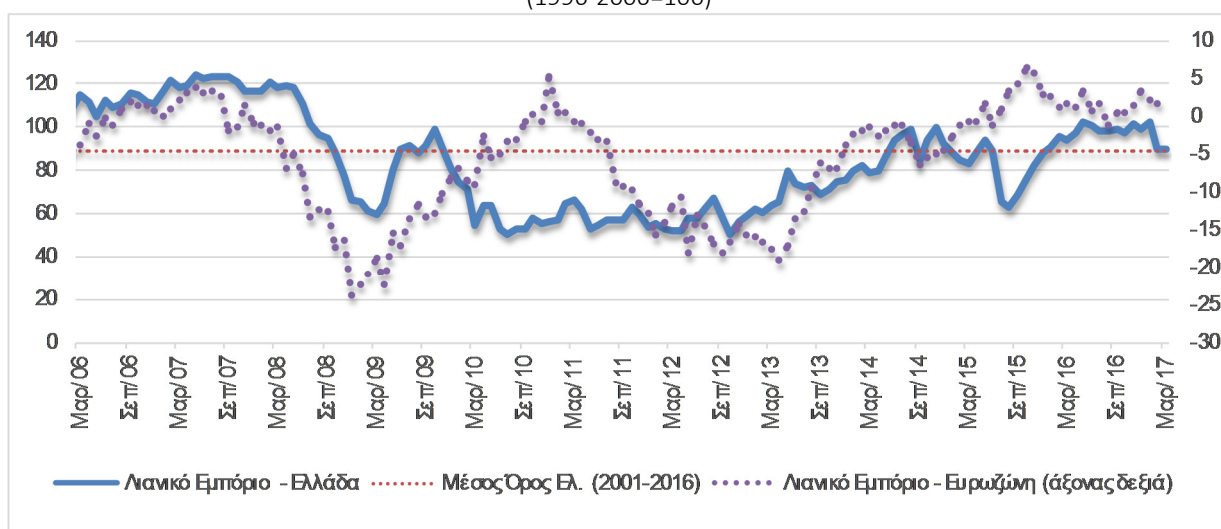
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)		Min	Max	2001-2016	2012	2013	2014	2015	2016		
		50,8 Ιούλ-10	124,3 Μαι-07	88,6	57,1	70,2	89,1	81,0	98		
2016											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
90,5	95,9	94,4	97,5	102,6	100,6	98,0	98,4	99,6	97,9	101,6	99,0
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
102,5	90,1	89,6									

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Αμετάβλητος παραμένει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά** τον Μάρτιο, ο οποίος φθάνει στις 97,1 μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (106,8 μον.). Πτώση καταγράφουν οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου, με τον δείκτη να διαμορφώνεται στις -3 (από +4) μονάδες, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου κερδίζουν έδαφος (+9 από +2 μον. ο δείκτης). Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης παραμένει στις +4 μονάδες, με τις προβλέψεις για την απασχόληση να υποχωρούν αισθητά (-6 από +19 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, η τάση είναι επίσης αρνητική (-15 από -10 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, ως προς τις προβλέψεις των τιμών, ο σχετικός δείκτης κινείται στις +5 (από +19) μονάδες.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** κινούνται καθοδικά τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 95,7 (από 106,3) μονάδες, σε ελαφρώς υψηλότερη τιμή από την αντίστοιχη περσινή (91,2 μον.). Το θετικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις εξασθενεί σημαντικά (+3 από +30 μον.), όπως και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (στις +23 από +32 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Οι εκτιμήσεις για το τρέχον ύψος των αποθεμάτων παραμένουν σχεδόν στα ίδια επίπεδα (-1 από -2 μον. ο δείκτης), ενώ στα υπόλοιπα στοιχεία, το ισοζύγιο στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές χάνει ελαφρά έδαφος (στις +23 από +29 μον.). Αντίθετα, στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο ισοσκελισμένος δείκτης του

προηγούμενου μήνα ανέρχεται τον Μάρτιο στις +20 μονάδες. Τέλος, στις τιμές, οι πληθωριστικές τάσεις εξομαλύνονται αισθητά (+2 από +35 μον. το ισοζύγιο).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Μικρή ανάκαμψη προσδοκιών, βελτίωση στη ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** βελτιώνεται τον Μάρτιο, κινούμενος στις 78,3 (από 76,9) μονάδες, ανώτερα σε σχέση με τα αντίστοιχα περυσινά επίπεδα (66 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αμβλύνονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της να παραμένουν σχεδόν στα ίδια επίπεδα.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων παραμένει αρνητικός, αν και περιορίζεται κατά 2 μονάδες, στις -8, ενώ και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση βελτιώνονται (στις -2 από -5 μον. ο δείκτης). Το ισοζύγιο των +3 μονάδων στις προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου παραμένει, ενώ αμετάβλητες – αλλά θετικές - παραμένουν και οι προβλέψεις για την απασχόληση (στις +8 μονάδες ο σχετικός δείκτης). Ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις -4 (από -2) μονάδες, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία διατηρείται στο 19%. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 1/3 επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, το 1/5 την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 1/4 την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών έλαβαν χώρα οι εξής μεταβολές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** ενισχύεται τον Μάρτιο στις 96,8 (από 92,7) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (80,2 μον.). Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων παραμένουν στα ίδια σχεδόν επίπεδα (+3 από +2 μον. το ισοζύγιο), ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ο σχετικός δείκτης κερδίζει έδαφος (+11 από +2 μον.). Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση μεταβάλλονται επίσης θετικά (+6 από +3 μον. το ισοζύγιο), ενώ το αρνητικό ισοζύγιο των -4 μονάδων στην απασχόληση του κλάδου αυξάνεται στις +7 μονάδες. Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις +10 (από +5) μονάδες, ενώ τέλος, κινείται στο 29% (από 24%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 34% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 14% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 21% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Ανοδικά κινείται τον Μάρτιο ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), φθάνοντας στις 76,3 (από 68,2) μονάδες, σε αισθητά υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με πέρυσι (51,6 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων εξομαλύνονται (στις -22 από -7 μον. ο σχετικός δείκτης), όπως συμβαίνει και με τις εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης (στις -12 από -18 μον. ο δείκτης). Ως προς τις προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης πορείας της ζήτησης, ο σχετικός δείκτης κερδίζει έδαφος και διπλασιάζεται στις +21 μονάδες, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σταθερότητα (στις -19 μον. ο δείκτης), με τις προσδοκίες για τις τιμές να υποδηλώνουν μικρή κλιμάκωση (στις +2 από -2 7 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία φθάνει στο 28% (από 35%), με το

38% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα και από ένα 17% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

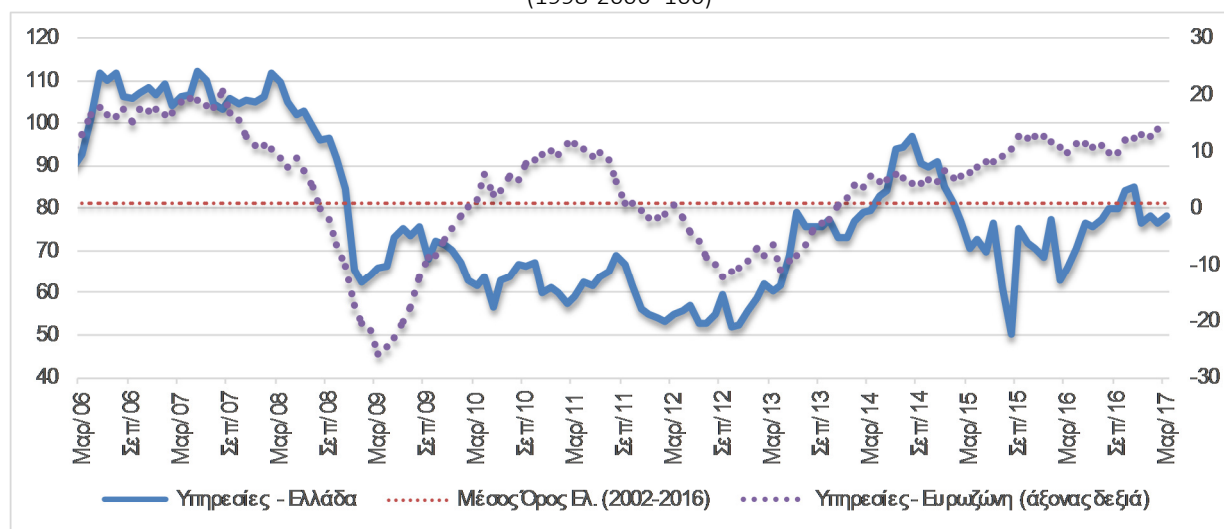
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2002-2016	2012	2013	2014	2015	2016			
Υπηρεσίες (1998-2006=100)	53,4 Φεβ-12	122,5 γ' τρίμ. 01	81,3	54,8	70,4	87,2	68,5	76,1			
2016											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
77,5	63,2	66,0	70,6	76,6	77,7	67,6	80,2	80,0	84,2	85,1	76,7
2017											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
78,5	76,9	78,3									

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες
(1998-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Ανάκαμψη καταγράφεται και στον δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, ο οποίος κινείται στις 62 (από 54,9) μονάδες, ανώτερα από τα αντίστοιχα περσινά επίπεδα (53,6 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το πολύ αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνεται από τις -35 στις -20 μονάδες, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (-19 από -28 μον. το ισοζύγιο), αλλά και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης (στις -20 από -23 μον. ο δείκτης). Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο φθάνει στις -19 (από -21) μονάδες, ενώ στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο των -14 μονάδων κινείται κατά 9 μονάδες χαμηλότερα. Τέλος, παραμένει στο 10% το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 39% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 29% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 19% άλλους παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας του.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται ελαφρώς ανοδικά τον Μάρτιο, φθάνοντας στις 70,8 (από 67,3) μονάδες, σε κατώτερα πάντως επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περσινά (73,6 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται (-20 από -7 μον. το ισοζύγιο), ενώ το ισοζύγιο των -5 μονάδων

στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση ισοσκελίζεται. Αλλάζει όμως προς το θετικό η τάση στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης (+9 από -14 μον. ο δείκτης), ενώ αμβλύνονται και οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου (-9 από -19 μον. ο δείκτης). Ως προς τις προσδοκίες για τις τιμές, η αποπληθωριστική τάση εντείνεται (-22 από -14 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, το 31% (από 28%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 23% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 26% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 16% του υπόλοιπους παράγοντες ως τα κυριότερα προσκόμματα στη λειτουργία του.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές** βελτιώνονται τον Μάρτιο, με τον συνολικό δείκτη να κινείται στις 81,2 (από 70,6) μονάδες, σε πολύ ανώτερη τιμή σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή (47,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται αισθητά (-5 από -21 μον. το ισοζύγιο), ενώ και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση ανακάμπτουν ελαφρά (-21 από -26 μον. ο δείκτης). Άνοδος καταγράφεται και στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης (+18 από 0 μον. ο δείκτης), εξέλιξη ανάλογη με εκείνη στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου (+21 από +5 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των τιμών υποχωρεί ήπια στις -13 (από -10) μονάδες, ενώ τέλος, μόλις το 5% των επιχειρήσεων του δείγματος δηλώνει ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, με τις υπόλοιπες να επισημαίνουν κυρίως την ανεπάρκεια ζήτησης (39%), κεφαλαίων κίνησης (34%), αλλά και τους λοιπούς παράγοντες (13%) ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία τους.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Σε ελάχιστο επίπεδο 3,5 ετών η καταναλωτική εμπιστοσύνη**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε και τον Μάρτιο, για τρίτο κατά σειρά μήνα, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί στις -74,4 (από -73,3) μονάδες, σε επίπεδο χαμηλότερο έναντι της αντίστοιχης περυσινής του επίδοσης (-71,9 μον.). Το συγκεκριμένο επίπεδο του δείκτη είναι το χαμηλότερο από τον Σεπτέμβριο του 2013. **Η αβεβαιότητα από την παρατεταμένη διαδικασία αξιολόγησης του προγράμματος και κυρίως η επερχόμενη οριστικοποίηση των νέων δημοσιονομικών μέτρων, τα οποία συνεπάγονται μελλοντικά πρόσθετες περικοπές και φορολογικές επιβαρύνσεις για τα νοικοκυριά, επιδείνωσαν τις προβλέψεις τους για την οικονομική κατάσταση τους και για την οικονομική κατάσταση της χώρας. Οι αναμενόμενες πιέσεις από τα νέα μέτρα στο εισόδημα αντικατοπτρίζονται και στην υποχώρηση της πρόθεσης για αποταμίευση σε νέο ιστορικά ελάχιστο επίπεδο.** Η Ελλάδα διατηρεί την πρωτιά της στην ΕΕ σε όρους απαισιοδοξίας των νοικοκυριών. Ακολουθούν η Βουλγαρία (-25,3 από -22,5 μον.), η Κροατία (-14,7 από 13,7 μον.), η Λετονία (-14,0 από -16,5 μον.) και ολοκληρώνει την πεντάδα η Ιταλία, με -13,6 από -14,6 μονάδες. Ο συνολικός δείκτης βελτιώθηκε τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη, φθάνοντας τις -4,2 (από -5,2) και τις -5,0 (από -6,2) μονάδες αντίστοιχα και παρουσιάζοντας ανοδική τάση σε 16 χώρες (από 13 τον Ιανουάριο και τον Δεκέμβριο και 18 τον Νοέμβριο). Εκτός από όσες χώρες με πτωτική τάση περιλαμβάνονται στις παραπάνω, μείωση του δείκτη καταγράφηκε στις Εσθονία, Λιθουανία, Ολλανδία, Σλοβενία, Σλοβακία και Μάλτα. Αναλυτικά στην Ελλάδα:

- **Περαιτέρω επιδείνωση προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες επιδεινώθηκαν περαιτέρω τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -69,1 (από -67,8) μονάδες. Όπως τον Φεβρουάριο, το 76% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ μόλις το 2% προβλέπει βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -0,3 και -1,9 μονάδες.

- **Μικρή επιδείνωση και στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο χειροτέρευσε εκ νέου τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -80,1 (από -78,3) μονάδες. Όπως τον Φεβρουάριο, το 67% των καταναλωτών προέβλεψε αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι ενός 3% (από 2%) το οποίο ανέμενε ελαφρά βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -8,8 και -7,0 μονάδες.

- **Νέο διαχρονικά ελάχιστο επίπεδο στην πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες διαμορφώθηκε τον Μάρτιο ακόμα πιο χαμηλά, σε νέα ελάχιστη τιμή, στις -86,1 (από -84,2) μονάδες. Το 93% των νοικοκυριών εκ νέου θεωρεί λίγο έως καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, με το 6% να τη θεωρεί αρκετά ή πολύ πιθανή, ενώ οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -0,2 και -4,2 μονάδες αντίστοιχα.

- **Οριακή κάμψη απαισιοδοξίας για την πορεία της ανεργίας**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες ανήλθε ελαφρώς τον Μάρτιο, στις 62,4 (από 63,0) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει ελαφρά ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώθηκε στο 78% (από 77%), με το 5% (από 6%) των

ερωτηθέντων να αναμένει μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη κινήθηκαν στις +7,4 και +7,0 μονάδες.

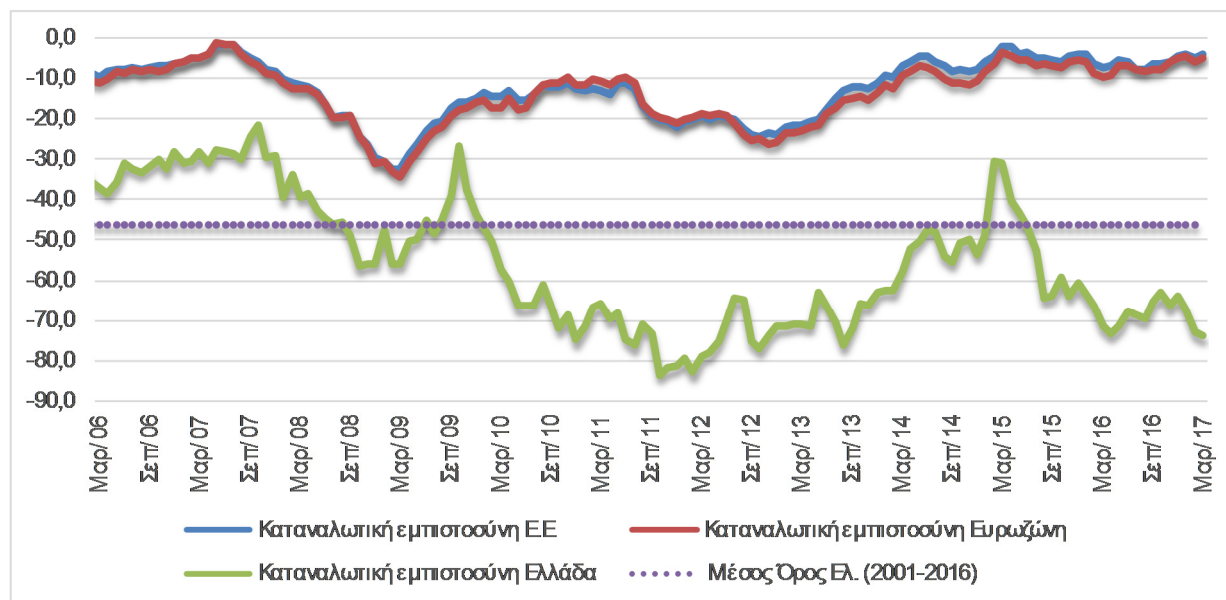
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
ΕΕ-28	-31,9 Μαρ-09	0,8 Ιαν-01	-12,3	-15,6	-21,4	-16,7	-7,2	-4,4	-6,3			
Ευρωζώνη	-34,2 Μαρ-09	1,0 Ιαν-01	-13,6	-14,4	-22,2	-18,7	-10,2	-6,2	-7,7			
Ελλάδα	-83,8 Οκτ-11	-16,9 Απρ-04	-48,1	-74,1	-74,8	-69,4	-54,0	-50,7	-68,0			
Περιοχή	2016											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-4,2	-6,6	-7,3	-6,8	-5,7	-5,8	-7,7	-7,7	-6,4	-6,5	-5,8	-4,6
Ευρωζώνη	-6,3	-8,8	-9,7	-9,3	-7,0	-7,2	-7,9	-8,5	-8,2	-8,0	-6,2	-5,1
Ελλάδα	-63,9	-66,8	-71,9	-73,7	-71,9	-68,0	-69,2	-70,1	-65,9	-63,6	-66,9	-64,4
Περιοχή	2017											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-4,3	-5,2	-4,2									
Ευρωζώνη	-4,8	-6,2	-5,0									
Ελλάδα	-67,8	-73,3	-74,4									

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- **Αισθητά απαισιόδοξες οι προθέσεις για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) περιορίζεται αισθητά τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -65,1 (από -57,2) μονάδες. Το 73% (από 70%) των καταναλωτών προβλέπει ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 1% (από 4%) αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -14,6 μονάδες στην ΕΕ και στις -17,3 μονάδες στην Ευρωζώνη.

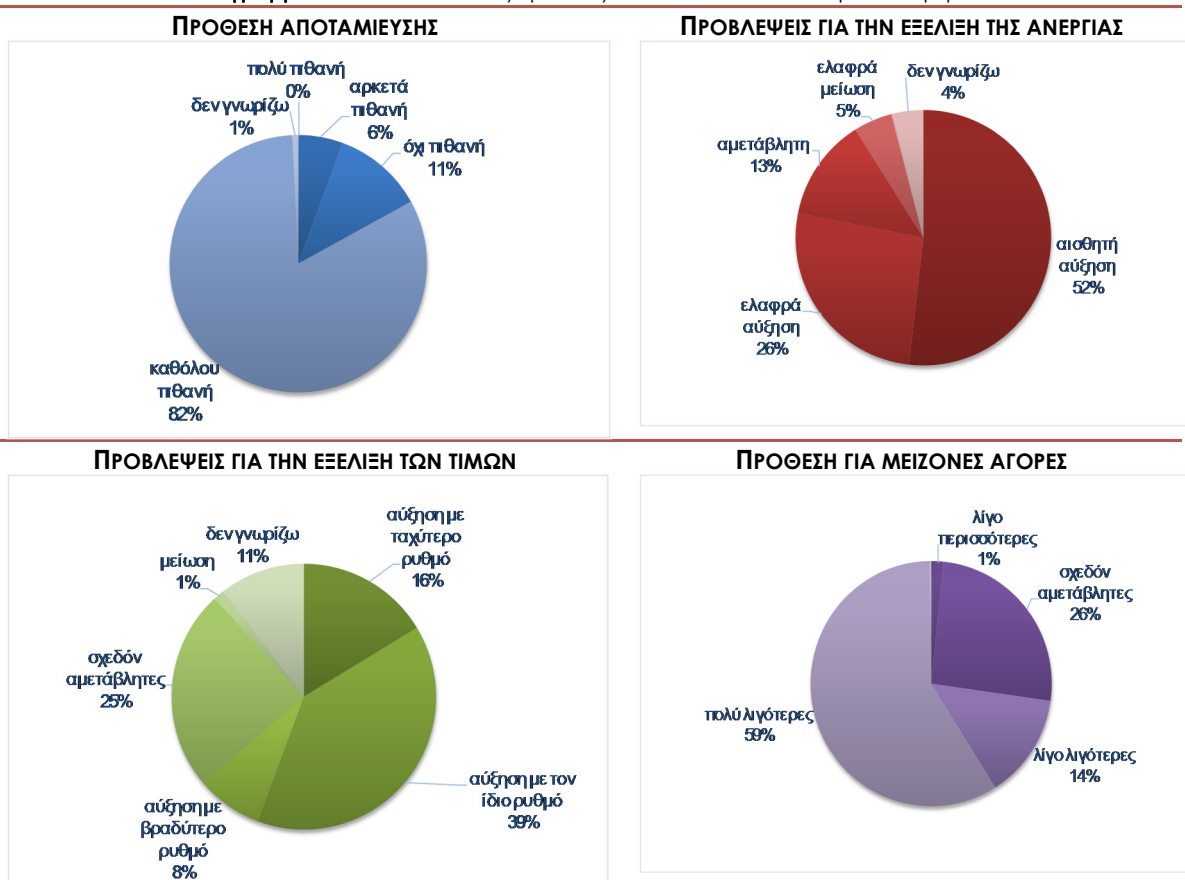
• **Περιορίζονται οι πληθωριστικές προσδοκίες**

Το ισοζύγιο των 30,9 μονάδων στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες τον Φεβρουάριο, περιορίστηκε τον Μάρτιο, στις 25,8 μονάδες, με το 56% (από 59%) των νοικοκυριών να προβλέπει αύξηση τιμών με ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 24% (από 22%) να αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +19,9 και +15,3 μονάδες.

• **Αισθητή μείωση του ποσοστού όσων δηλώνουν ότι «αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» διευρύνθηκε ελαφρώς τον Μάρτιο, στο 63% (από 61%), ενώ το ποσοστό εκείνων που αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους περιορίστηκε στο 12% (από 17%). Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αντιπροσωπεύουν το 6% (από 5%) του συνόλου των ερωτηθέντων, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» αυξήθηκαν στο 19% (από 17%).

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE